

Horváth Zoltánné

IQSYS Informatikai Rt.

Közös katalógus, forrásmegosztás, szolgáltatási integráció, virtuális közös katalógus az OLIB termékcsalád vonzáskörében

A közös katalógizálás és az információk egyetemes elérésének elve stratégiai és koncepcionális együttműködésre készíti a könyvtárakat, a könyvtárak távlati fejlesztőit, és a technológiai partnereket is, mert a kellő mélységű gyűjtemény, a fejlődő szolgáltatási igények, a szükséges infrastruktúra már szétfeszítik az egyedi könyvtárakra alapozott szolgáltatási koncepciót. Az együttműködés lehetőségeit az OLIB termékcsalád használatában mutatjuk be, egyrészt centralizált, másrészt decentralizált működési környezetben, kitékintéssel olyan nemzetközi konzorcionális fejlesztésekre, amelyek a könyvtári szakma technológiai hátterére és a távlati stratégiákra is jelentős hatással vannak. Részletesebben bemutatjuk a könyvtárosok tehermentesítését biztosító automatizálási eszközöket, digitális könyvtári funkciókat az OLIB-ban (automatikus folyóirat-érkeztetés, tájékoztató munka elektronikus kezelése talaján kialakítható tudásbázisok, teljes szövegű dokumentumok megjelenítése és szavankénti visszakeresése stb.), amelyek mind a centralizált, mind a decentralizált szolgáltatási integrációban elősegítik a hatékonyság növelését. A dokumentum- és forrásmegosztás rendszerintegrációs követelményei miatt a résztvevőknek biztosítaniuk kell a rendszer elemei közötti illeszkedést, szabályozást, egyöntetűséget, ezért az eszközök implementációjával még nem tekinthetjük befejezettnek a soktényezős forrásmegosztási folyamatra való felkészülést sem az igénylő, sem a fejlesztő oldalán.

Közös katalógizálás, technológiai fejlesztés, szolgáltatási integráció – bevezető

A közös katalógizálás lényege, hogy az együttműködő könyvtárak ugyanazt a dokumentumot csak egyszer katalógizálják, egyúttal viszont a legszélesebb elérhetőséget biztosítják a leírt dokumentumhoz. Az eljárásnak két alapvető célja van: esélyegyenlőséget nyújtani az információk használatához, amely az EU által is megfogalmazott cél, és növelni a meglehetősen túlterhelt könyvtárosok munkájának hatékonyságát, megszüntetni a feladatok többszörös elvégzését, emellett leírási és szolgáltatási mintát adni a kooperációban részt vevő könyvtárak számára. Csökkenő létszámmal megoldani növekvő és egyre bonyolultabbá váló feladatokat – ez a szakmában tapasztalható egyik lényeges ellentmondás, amely nem csak hazai probléma. Világszerte tapasztalható az együttműködésre való törekvés a hatékonyság növeléséért, annak ellenére, hogy mindkét cél megvalósítása

előzetesen erő kifejtést és előkészületeket igényel. Az ún. *Follett*-¹ majd az azt követő *Anderson*-jelentésben² már a 90-es évek közepén olvashattuk, hogy a kiadványok árának rohamos inflációja, a továbbtanulók számának növekedése és a technológiai fejlődés együttese komoly megterhelést jelent a munka szervezésében, a forrástájékoztatás színvonalának megtartásában, és a szükséges technológiai fejlesztések biztosításában, vagyis a továbbiakban nem működhet az egyedi könyvtárakra alapozott szolgáltatási koncepció. Mégis napjaink szakirodalmában látható, hogy az együttműködés elve újra és újra megfogalmazott stratégiai koncepcióként jelentkezik, ebből viszont arra következtethetnénk, hogy mégsem valósul meg a szükséges szinten. A British Library 1991-es tanulmánya³ alapján az együttműködés (legalább) négy alapvető célját határozhatjuk meg a forrásmegosztás terén:

- információs források elérhetőségi térképe (national map), tájékoztatás a gyűjtemények jellegéről, mélységéről, hozzáférési lehetőségéről;

- infrastruktúra-fejlesztés – standard eszközök és rendszerek, amelyek alapján lehetséges a gyűjteményi együttműködés;
- diszciplínákra alapozott együttműködési megállapodások és szerződések a résztvevők között;
- anyagi támogatás a programok megvalósításához.

Az intézményekben jelentkező azonos problémák a stratégiai koncepciók egyeztetését kívánják meg a rendelkezésre álló információforrások, a beszerzési keretek, és az informatikai fejlesztések hatékony kezelése érdekében, és azért is, hogy a könyvtárosok az informatikaközeli új feladatokból magukhoz ragadhassák azokat, amelyek nem feltétlenül az üzleti vállalkozások kezelésében szolgálnák a felhasználó érdekeit. A tartalomszolgáltatásban, a honlapok kezelésében és építésében, az új típusú információs feladatok kielégítésében a könyvtárak nagyobb részt vállalhatnak, amíg a helyek és szerepek nincsenek teljességgel betöltve. A modern informatikán alapuló szakmai feladatok összetettsége, a technológiai változások képviselőit, terjesztésének kötelezettsége olyan tényezők, amelyek vonzást jelenthetnek a fiatalabb korosztályok számára is, és további eredményeket hoznak a várva várt és végre emelkedő szakmai presztízs terén is, a lehetőséget tehát érdemes megragadni.

Az esélyegyenlőség, vagy ahogyan a szakmában nevezzük, az egyetemes elérés elve egyrészt a forrástájékoztatás, másrészt a forrásmegosztás és könyvtárközi kölcsönzés szolgáltatással valósul meg. Jelenleg sajnos még nem tudjuk a remélt szinten teljesíteni, leginkább a kistérségekben sérülhet az elv. A következő években viszont – minden szakma keretében – életünk valamennyi vonatkozását jelentősen befolyásolja a szükséges információ megléte vagy hiánya. Az Európai Unió tagjaként bármely térség információs ellátásának hiánya a gazdaság és az életmód minden területére károsan hathat vissza. (E téren miért nem működhet együtt – akár közös információs rendszerek alkalmazásával, közös pályázatokkal, összeadott anyagi és szakember háttérrel – a helyi könyvtár és a helyi önkormányzat? Néhány lehetőség: településmarketing, turisztikai nevezetességek és a helyismereti tájékoztatás összekapcsolása, kihelyezett önkormányzati tájékoztatási pult a könyvtárban, űrlapletöltési lehetőséggel a könyvtári adatbázisból stb.)

Az elmúlt kb. öt évben jelentős előrelépések történtek a forrástájékoztatás és forrásmegosztás

területén (MOKKA, ODR, KözelKat stb.). A hazai és a nemzetközi fejlesztésekről is elmondható azonban, hogy nem problémamentesek, nem minden kívánt funkciót teljesítenek zavarmentesen, és nem minden reményteljes kezdeményezés valósul meg sikeresen vagy tartósan. A komoly rendszerintegrációs igényű fejlesztések viszont olyan járulékos eredményeket is hoznak, amelyek a továbbiakban magasabb szintről biztosítják a feladatok újrakezdését vagy módosítását: egységesítés, szabályozás, kapcsolódó technológiai fejlesztések, azok képviselője és elterjedése, szükségszerű kooperáció – és ezek szinergiája.

A kooperáció talaján eltérő rendszerek között is létrejöhet szolgáltatási integráció, és az azt megelőző technológiai együttműködés – elsősorban a felhasználó érdekében. Az egy nagy központi vagy nemzeti szintű forrásadatbázis építése nem minden szakvélemény szerint a legjobb megoldás. Vannak szempontok mellett, hogy az ún. union katalógusnak nem fizikailag, hanem virtuálisan kell léteznie, több kisebb, egymás számára átjárható gyűjtemény és kidolgozott kooperáció mellett. A távlati cél egy virtuális közös katalógus is lehet, amely az információforrások teljes vagy nagyobb készletéről tájékoztat anélkül, hogy azonos rendszerek beszerzésére köteleznék a résztvevőket, vagy duplikálnánk egy óriás katalógusban a teljes nemzeti rekordállományt.

Ideális, ha az integráció részese vagy központja egy nemzeti könyvtár, amelyre jelenleg nálunk talán elsősorban a MOKKA⁴ és az OSZK kapcsolót, külföldön pedig számos sikeres projekt példáját említhetjük. Számomra talán a legérdekesebb az AMICUS és az OLIB VDX rendszer együttműködése az ausztráliai KINETICA⁵ szolgáltatási integrációban. A Fretwell-Downing Informatics (FDI)⁶ az OLIB rendszer fejlesztője, és a projekt technológiai partnere a VDX modul kialakításához felhasználta az EU projektekben (DALI, UNIVERSE, PRIDE)⁷ való részvétele tapasztalatait is, de a teljes VDX-re alapozott forrástájékoztatás, forrásmegosztás és könyvtárközi kölcsönzés integrációjához a kooperációban részt vevő könyvtárak igényeit is beépítette. Végül a több jelentős intézmény és szakember által indított, jól szervezett fejlesztési projekt keretében nyert végleges arculatot a VDX modul, amelynek lényege a különböző rendszerek együttműködése egy automatizált, és elektronikusan szervezett, workflow funkcióval ellátott könyvtárközi kölcsönzés keretében, az egy keresési folyamatban megvalósított, különböző távoli rendszerekből történő forrástájékoztatás. Az FDI a

későbbiekben ezt a modult terjesztette ki más alkalmazásokban is – lásd erről a részletesebben a 2. fejezetet.

A különböző rendszerek együttműködését biztosító integráció során nem arról van tehát szó, hogy kész rendszerek moduljait egyszerűen telepítjük, és némi beállítás után működőkészen átadjuk. A megvalósítások hosszabb, rövidebb (de legalább néhány hónapos) projektek eredményeiként működnek, ahol mindkét fél kialakítja a projekt működtetésének szervezeti, szabályozási és személyi feltételeit. Hibák természetesen előfordulnak a több intézmény működését és szolgáltatását átalakító külföldi fejlesztésekben is, pl. a távoli rendszerek kommunikációját biztosító Z39.50 szabvány alkalmazásában (eltérő verziók) a különböző MARC formátumok stb. és egyéb illesztési problémák következtében. Hazai viszonylatban pedig további nehézséget okoznak a HUNMARC verziók, az ékezetes karakterek, a nem kompatibilis, rosszul együttműködő, vagy alacsony kapacitású hardvereszközök stb. alkalmazásai. Nem lehet eltekinteni attól sem, hogy a rendelkezésre álló anyagi eszközök keményen behatárolják a fejlesztési projektek lehetőségeit, és a ráfordított időt is.

A fejlesztő oldaláról látható, hogy az igénylő nem mindig az adott rendszer sajátosságait és az azokra építhető lehetőséget veszi (csak) figyelembe, hanem a saját régi, jól bevált gyakorlatát szeretné viszontlátni a rendszerben az ahhoz kapcsolódó szervezeti háttérrel, ezért a rendszer átszabását szorgalmazza. A könnyen átalakítható rugalmas rendszereknél, mint pl. az OLIB – a fejlesztői és az igénylői oldalon is –, érdemes távlatban gondolkodva meghatározni az indokolt átalakítások optimális szintjét. A sokféle együttes visszakeresési lehetőség mellett pl. meggondolandó olyan raktári jelzeteket generálni, amelyek a cédulakatalógusban betű- és számkombinációkkal mutatták a dokumentum témáját, helyét, jellegét stb. Mérlegelni kell, hogy a fejlesztés a későbbiek során milyen következményekkel jár a teljes rendszerre nézve és a következő verzióváltással járó újabb beállításokra, a fejlesztési eredmények átvezetésére. Különösen fontos a mérlegelés több tagkönyvtár esetén, mert a későbbi fejlesztéseknél fontossá válhat, hogy az egyes tagkönyvtárak együttműködését ne akadályozhassa meg a rendszerek és megoldások inkonzisztenciája. A szabványokon alapuló könyvtári megoldások ugyanis nemcsak a szabványok, hanem az egyes informatikai rendszerek, szoftverek verzióváltása következtében is új, előre látható vagy váratlan problémákat okoznak, zavarhatják

az együttműködést. Az egyes intézmények gyakorlatában könnyen jönnek létre adott helyzetek pillanatnyi megoldására egyedi, jónak tűnő megoldások, de nem árt ezeket óvatosan alkalmazni.

1. Centralizált közös katalogizálás az OLIB7 termékcsaláddal

Vajda Erik elemzése nyomán tudjuk, hogy több modell – alapvetően a centralizált és a decentralizált megoldás különböző szintjei, illetve hibrid megoldások alkalmazhatók a közös katalogizálásban.⁸ Az általa javasolt kategóriák alapján a centralizált és a decentralizált virtuális katalógus megoldásra térek ki az OLIB rendszer hazai és nemzetközi gyakorlatában.

A hazai OLIB könyvtári közösségben leginkább a centralizált modell jellemző. A decentralizált – virtuális – közös katalógus, és az arra épülő forrástájékoztató, forrásmegosztás és könyvtárközi kölcsönzés egyik nemzetközileg is elismert eszköze a már említett OLIB VDX modul, amelyről a 2. fejezetben lesz szó. A centralizált modellben a tagkönyvtárak közös adatbázist és közös besorolási (authority) fájlokat építenek, pénzügyi, gyarapítási moduljuk vagy közös, vagy elkülönített költséghelyeket tartalmaz. A katalogizálásban van példa a tagkönyvtári állomány külön katalogizálására is, de a dokumentumtípus szerint megosztott feldolgozásra, sőt a névindex meghatározott szervezet által történő építésére is. Lehetséges megoldás eltérő rendszerek esetén is centralizált közös katalógust építeni OLIB rendszerrel, mert a rekord export-import funkciók (MOKKA és egyéb források alapján) ezt lehetővé teszik.

Miért előnyös az OLIB rendszer a centralizált közös katalogizálásra?

Az egyedi vagy egységesített beállítások és a mentett adatok minden felületen előhívhatók, minden adat csak egyszer kerül a rendszerbe, de tetszés szerinti mennyiségben felhasználható. A rendszer minden pontján szabványos megoldásokat tartalmaz, amely biztosítja az együttműködő könyvtárak számára az egységes megoldások érvényesítését, a nemzetközi kompatibilitást, és a technikai fejlődés szükség szerinti követhetőségét az FDI által folyamatosan kiadott új verziókban. A Windows felületen alakítható ki tagkönyvtári vagy intézményi szinten a rendszer egyedi vagy általános arculata és szolgáltatási rendszere szabadon átalakítható adatbeviteli felületek és egyéb beállí-

tások által (pl. jogosultságkezelés, állományok elkülönítése, széljegyzetek fűzése a tételekhez, szabványüzenetek beállítása, teljes szövegű referátumkészítés, csoportos feldolgozás lehetősége dosszié funkcióval, olvasói szokások és érdeklődés, körözési folyóiratlisták, automatikus folyóirat-érkeztetés). Ez a felület olyan professzionális keresési megoldásokat biztosít, amelyek az emelt szintű tájékoztatáshoz fontos eszközöket adnak a tájékoztató könyvtárosnak, például:

- 24-féle címkeresés a World View modulban,
- cím + 4 tárgyszó együttes keresése (és további korlát nélküli tárgyszó szűrő funkcióval),
- cím és szerzői keresztnév együttes keresése,
- szűrés külön funkcióval és beállításokkal (dokumentumtípus, folyóirat-gyakoriság stb.).

Az információra jellemző a sokféle kapcsolat, amely az OLIB rendszerben jól tükrözhető. Kereséskor a rendszer minden pontján mutatja a beépített hierarchikus kapcsolatokat, amelyekre kattintva egyre mélyebben haladhatunk a leírt adathalmazban. Előfordulhat, hogy egy tagkönyvtár speciális összefüggések ábrázolására tart igényt (pl. múzeumi katalógus). Az objektumorientált technológiával a kapcsolatok korlátlanul létrehozhatók.

Digitális könyvtári funkciók, szabad szöveges keresés

Az OLIB támogatja a digitális könyvtári funkciók kialakítását, amely lehet intézményi szintű, vagy tagkönyvtárak között megosztott a dokumentumok és a folyóiratcikkek feldolgozását tekintve, de van lehetőség közhasznú, vagy egyéb információk szabad szöveget tartalmazó feldolgozására is. A leíró adatokhoz csatolt dokumentumok teljes szö-

vegű megjelenítése a közös katalógust használók számára nyilvánosan, vagy tagkönyvtárak szerint elkülönülten, vagy felhasználói csoportra korlátozottan történhet. Ezért a webmodulra alapozva fizetős szolgáltatások is kialakíthatók meghatározott információs szolgáltatások körében. Van megoldási példa a csatolt dokumentumok teljes szövegű, szavankénti (1. ábra) vagy kifejezésenkénti visszakeresésére is (OITH, Magyar Posta – különben a Matávnál).

Katalogizálási feladatok megosztása

A megosztás viszonylag egyszerű feladat is lehet, de nagyobb szervezeteknél bonyolult felelősségi szinteket tükrözhetünk a rendszerben, vagy tagkönyvtárként a speciális szakértelem jobb kihasználása érdekében:

- munkaterületek közös vagy egyéni kialakítása;
- munkafolyamatok egységesítése a beépített workflow alapján;
- szabványos vagy egyedi adatbeviteli képernyők létrehozása közös vagy tagkönyvtári szinten;
- szerepkörök definiálása, és ezekhez jogosultság- és funkcióbeállítás;
- szerepkörök és jogosultságok összerendelése;
- olvasói kategóriák meghatározása különböző szempontok szerint;
- az olvasói kategóriáknak megfelelő közös vagy tagkönyvtárra specializált SDI szolgáltatások;
- központosított üzenetek definiálása;
- alkalmazási keretkészlet meghatározása;
- csoportos munkavégzéshez dosszié funkció beállítása stb.

Elektronikus dokumentumok közös katalogizálása és szolgáltatása

Jelenleg is van megoldás elektronikus dokumentumok közös katalogizálására az OLIB felhasználói körben, pl. a vállalati utasítások feldolgozása több telephelyű könyvtárban:

- a vállalati szabvány elkészülése után egy fájl-szervizkönyvtárba kerül;
- az egyes tagkönyvtárak saját működési területük által kiadott szabványokról metaadatokat készítenek a központi adatbázisban;
- a leíró adatokban megadják a dokumentum elérésének helyét. Visszakeresésnél a felhasználó az elérési útvonalra kattintva megnyithatja az esetleg Debrecenben katalogizált vállalati utasítás teljes szövegét.

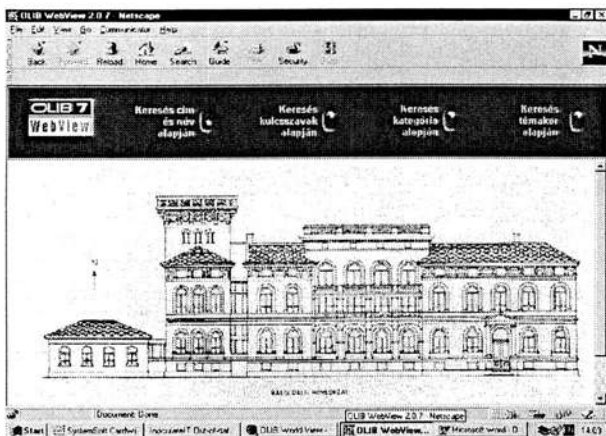
Ennek köszönhetően meg lehetett szüntetni a kötelezően használat vállalati dokumentumok máso-

1. ábra Szabad szöveges információk szavankénti visszakeresése weboldalról

lását (2. ábra) évente több százezer oldalban oly módon, hogy:

- vagy a könyvtár Web OPAC-járól olvassák a szabvány szövegét,
- vagy onnan letöltik elektronikus formában,
- vagy onnan lemásolják a teljes, illetve a szükséges dokumentumrészleteket.

2. ábra Csatolt dokumentum megjelenítése

Folyóiratok, cikkrepertóriumok közös katalogizálása egyedi eltérésekkel

A könyvtárosok túlterhelése, a létszámcsökkenés és a növekvő feladatok mellett ellentmondás tapasztalható a dokumentumok árváltozása és a csökkenő beszerzési keret között is. Nem látható a folyóiratok használatában különösen nagy károkat okozó folyamat visszafordulása, és ismerősek a copyrightjogok és az üzleti szempontok könyvtáreltlenes felfogásának veszélyei. A könyvtárosok szeretnék, hogy a csökkenő állomány ugyanazon körben való terítése ne sérüljön, vagy ne nagyon. Nem mindegy, hogy e folyamatban az informatikai eszközök milyen mértékben tehermentesítenek.

Az OLIB *automatikus fűzetérkeztetési* funkciója például nagymértékben csökkenti az érkeztetés monoton és lélektelen rutinfeladatainak időigényét:

- A központi feldolgozásban olyan gyakorisági adatokat generálhatunk pl. a rendszertelenül érkező fűzetek esetében, ami lehetővé teszi, hogy a tagkönyvtáraknak ne kelljen ellenőrizni: a folyóirat késedelmes-e, vagy csak rendszertelen? Reklamálni kell-e, vagy helyes a szabálytalan érkezés?
- A megadott gyakorisági minták szerint a fűzetek érkeztetése már automatikusan történhet a generált fűzetlistákra kattintással.
- Emellett a hivatkozási minták központi generálásával előre megadhatjuk, hogy a fűzetcímhez mi-

lyen szabványos formában kerülnek be az érkeztetésénél a fűzetadatok elemei, az évszám, kötet cím, fűzetszám, évfolyam stb. A generálásnál megadhatjuk, hogy (az előzetesen az alapadatokban beállított hónap és nap elnevezéseket alapul véve) a hónapok, napok milyen nyelvi formában jelenjenek meg automatikusan.

- Ha ezeket az adatokat a központi könyvtár adja meg, jelentősen megtakaríthatók a tagkönyvtárak feladatai az érkeztetés során.

Együttműködés a gyarapítási és kölcsönzési folyamatokban

Centralizált közös katalogizálásnál a *gyarapítás* központilag és telephelyek szerint is történhet, ez esetben költséghelyeket kell létrehozni, és hozzárendelni a megfelelő pénzkeretet. A pénzügyi tranzakciók ellenőrzése a hatáskörök szerint rendezhető a központi vagy a tagkönyvtárak szintjén. A rendszer workflow módszerrel és automatizált megoldásokkal támogatja a mindenkori beszerzési tranzakciókat és a költségvonzatok áttekintését. A közös katalogizálás folyamatában új funkció az újraeladás a gyarapítás modulban: a főlegességé vált és kijelölt állományrészek pénzügyileg is átadhatók a megfelelő tagkönyvtár vagy gyűjtemény számára.

A *kölcsönzési modulban* hasonlóképpen lehet külön és összesített, központi nyilvántartásokat rendszeresíteni. Minden kölcsönzés tárolódik a rendszerben, vagyis minden olvasóhoz kapcsolva megjelenik az aktuális mellett az összes előző kölcsönzése, ugyanez vonatkozik a szervezeti vagy vállalati kölcsönzésre. Ezért kihelyezett állománynál elkerülhető, hogy azonos kiadványokat többszörösen kiadjunk. A tagkönyvtárak saját felhasználóikat nemcsak szokásos személyes adataik alapján, hanem intézmény, osztály, felhasználói kategória, érdeklődési kör alapján is megkülönböztethetjük, amely SDI szolgáltatás esetén fontos segítséget ad.

2. VDX – decentralizált virtuális közös katalógus, hibrid rendszerek, forrástájékoztató, forrásmegosztás, könyvtárközi kölcsönzés

Az FDI egyike a nemzetközileg elismert ILL rendszer fejlesztőinek. A VDX rendszer adottságai miatt vált a nagy külföldi konzorciumok rendszereinek vezető technológiai résztvevőjévé. A VDX megoldások inkább nagyobb könyvtárak igény szintjét hiva-

tottak szolgálni, de az együttműködési körben kisebb könyvtárak is részt vehetnek. A rendszerek együttműködését szolgáló integráció az információs rendszerek, az alkalmazott szabványok, dokumentumleírési szabályzatok és formátumok konzisztenciáját kívánja meg. Az egységesítéshez koncepció, stratégia, projektszervezés és vezetés szükséges – és mindaz, amely e munka háttérében még nélkülözhetetlen az eredményes szervezéshez (stratégiai terv, megvalósíthatósági tanulmány, közös szótárak, jelentések, marketing stb.).

A VDX alkalmazásával is lehet virtuális centralizált közös adatbázist építeni, ebben az esetben egy közös VDX szervert használnak a részt vevő könyvtárak, amelyen a forrástájékoztató és forrásmegosztás zajlik, de hibrid szolgáltatási integráció is lehetséges, amelyben virtuális centralizált közös katalógusrendszerben szolgáltató könyvtárak decentralizált szolgáltatási központokkal is kapcsolatban állnak. Míg a centralizált megoldás aránylag rövid idő alatt (kb. 2 hónap) nem nagy költséggel, és nem túl erős hardvereszközök háttérével hozható létre, addig a virtuális decentralizált modell működése komolyabb előkészületet és nagyobb ráfordítást igényel minden szempontból.

A decentralizált – virtuális – közös katalógusnál nincs közös adatbázis, de van közös felületen való keresés előre meghatározott könyvtárak állományában, ha a szolgáltatás résztvevői rendelkeznek Z39.50 kliens-, illetve szerverfunkcióval. Az OLIB rendszerrel a VDX könyvtárközi kölcsönzési modulja és egyben a könyvtárközi kölcsönzési munkafolyamat szervező eszköze alkalmas erre a feladatra. A kérések nemcsak hazai környezetben elégíthetők ki, hanem nemzetközi szinten is. A VDX rendszer együttes alkalmazása az FDI Zportál termékével lehetővé teszi, hogy ne csak a könyvtári katalógusokban keressünk, hanem bármely információs forrásban, weboldalon.

A jelenleg érvényes OLIB 7.1 verzióban a VDX az OLIB7 implementáció része, és teljesen integrált a World View és Web View modulokkal, amely elosztott hálózati környezetben biztosítja a könyvtári konzorciumok szolgáltatásainak integrációját szabványos protokollokon: ISO ILL, Art (BLL). Eredetileg a 7.07-es OLIB verzióhoz különálló VDX modul tartozott osztott könyvtári környezetben, webes és nem a World View kliensbe integrált felületen. Több, meghatározott adatbázisban történt az együttes keresés azon könyvtárak állományából, amelyek rendelkeztek Z39.50-es klienssel. A próbaüzemelésnél az USMARC rekordok hibát-

lanul megjelentek az OCLC és az LC könyvtár állományából, azonban a különböző HUNMARC és OLIB verzióval dolgozó könyvtárak rekordjai hiányos adatokkal szerepeltek a találatokban. A nemzetközi szakirodalom szintén jelzett olyan problémákat, hogy inkonzisztens adatok, vagy eltérő verziójú szabványok esetén a megjelenítésnél hiányosak voltak a listaadatok. Kivételt képeztek azon könyvtárak találatai, amelyek több hónapos előkészítés során, konzorcium keretében előre egységesítették folyamataikat, feldolgoásaikat és hardvereszközöiket. (A későbbiek során a szövegben és az irodalomjegyzékben elérési utat adok néhány projekthez.)

A VDX modulban a könyvtáros ismert Windows felületen szervezi a kérés kielégítését. A kérések a központi Oracle adatbázisban tárolódnak, és egy komplett web- és Windows alapú workflow menedzsmentrendszer támogatja a könyvtárközi kérés és dokumentumszállítás igényeinek feldolgozását közvetlen üzenetváltással az igénylő és a kiszolgáló könyvtár között. A könyvtáros a folyamat minden elemét minden helyzetben áttekintheti, mert minden lépést rögzítenek. Mikor a kérő könyvtár elfogadta a kérést, a VDX kérés formája a kérő információkkal egészen az üzenet formáig és az elküldésig automatikusan zajlik. A szolgáltatás biztosítja a teljes keresési stratégia mentését, a szűrési és rendezési lehetőségeket, és újra tudja futtatni, amikor szükség van rá, pl. a kérés elfogadásakor. A modulhoz jelentéskészítő eszköz is tartozik, a keresések és a munkaterületek további felhasználásra elmenthetők.

A távoli keresést a Z39.50-es szabvány teszi lehetővé. Alkalmazása, amely a – főként könyvtári – számítógépes rendszerek közötti kommunikációt biztosítja, a következő könyvtári rendszerekhez kapcsolódó fejlesztésekben egyre inkább nélkülözhetetlenné válik az új információs stratégiák és a felismert érdekből születő kooperációs megoldások miatt. A nemzeti, illetve nemzetközi szintű forrástájékoztató és forrásmegosztás, az egy belépési pontból egy időben több távoli adatbázisban való keresés nem pusztán igény, hanem nehezen nélkülözhető megoldás ahhoz, hogy az egyetemes hozzáférés elve, az esélyegyenlőség érvényesülhessen a könyvtárakban.

Fejlesztések, új verziók

Ismeretes, hogy az OLIB termékcsalád fejlesztője, az FDI, hasonlóan más fejlesztőhöz, az új verziók kiadásával oldja meg egyrészt az informatikai kihí-

vásoknak megfelelő technológiai fejlesztéseket, az ügyfelek által javasolt – azok közül válogatott – módosításokat, másrészt bizonyos hibák javítását.

Az angolszász katalogizálásnál tapasztalható, hogy esetenként máshol vannak a hangsúlyok a hazaihoz viszonyítva, de előfordult, hogy a magyar könyvtárak kérését is beépítették a módosításokba. Ugyanakkor tudomásul kellett vennünk, hogy más esetekben nem találták nélkülözhetetlennek javasolt módosításainkat. A termék fejlesztésének prioritásait döntően a fejlesztő határozza meg, de az FDI esetében elmondható, hogy olyan külföldi partnerekkel dolgozik együtt fejlesztési projekteken, amelyek élen járnak az informatikai háttér megteremtésében, a nemzetközi kooperáció, a forrásmegosztás, és egyéb, vezető technológiai fejlesztés tekintetében (pl. British Library).

Az új OLIB webmodul és a VDX „házassága”

A könyvtárközi kölcsönzési és dokumentumigénylési funkciót biztosító VDX modul a legújabb verzióban a Web View modulba lett integrálva. Az új modult úgy konfigurálták, hogy lehetővé teszi újabb oldalak hozzáadását a webkeresőhöz, támogatja az egyedi, saját felületek kialakítását, az oldalak grafikai változtatását is. A már megszokott eszközöket a Web modulban újabb lehetőségekkel egészítette ki az FDI :

- Webes kölcsönzés (kölcsönzés–visszahozatal, előjegyzés, hosszabbítás).
- Keresés távoli adatbázisokban a Z39.50-es protokollt használva.
- Információk a felhasználók számára saját kölcsönzéseikről és előjegyzéseikről.
- Cím, alcím, név és testületi név együttes keresése.
- Megadható, mely mezőben történjék a keresés a kulcsszókereséshez alapértelmezésben megadott mezők mellett.
- Megadható, mely könyvtár állományában történjék a keresés.
- Advanced, illetve gyakorlott keresők 4 különféle legördülő mezőből kiválasztott szempont szerint maguk állíthatják be a keresőkérdéseket.
- Egyéb lehetőségek: osztályozási jelzet, tárgyszó, sorozat, kiadó és térkép mezőkre keresés.
- Szűkítés: nemcsak a keresés előtt, hanem utána is szűkíthetünk dátumra, a dokumentum származási helyre, vagy a kiadvány típusa szerint.
- A találati listában kijelölhetjük, mely dokumentumot szeretnénk előjegyezni, vagy ISBD formában megjeleníteni.

A távoli adatbázisok kereséséhez az adatbázist a felhasználó adott listából választja ki, egy keresési menetben tetszés szerinti intézményt jelölhet ki. Ugyancsak listából választja ki azt, hogy milyen elem alapján szeretne keresni, és ehhez megadhatja a keresett kifejezést. Az olvasó a weben láthatja összes előző kölcsönzését, könyvtárközi kölcsönzése állapotát, nem szükséges tehát a könyvtár nyitvatartási idejében erről a könyvtárost megkérdeznie. Új kényelmi szolgáltatás a részletes rekord webes megjelenítésénél az oldal tetején található előre-hátra lapozó fül.

Néhány nagyobb nemzetközi kooperációra épülő szolgáltatási integráció a forrásmegosztás és könyvtárközi kölcsönzés érdekében – VDX alkalmazásával

RACER szolgáltatás: Ontario Council of University Libraries (OCUL)

Kanadai egyetemi könyvtárak az OCUL projektben implementálták a VDX és ZPORTAL (FDI) rendszereket a végfelhasználók számára biztosítandó forrásmegosztás szolgáltatásokra (3. ábra). 2003-tól 13 könyvtár csatlakozott a rendszerhez, és az ezt követő 6 hónapban újabb 7 könyvtár csatlakozását tűzték ki célul (<http://racer.scholarsportal.info/vdx/index.html>).

LIDDAS (Local Interlending and Document Delivery Administration)

Hat intézmény implementálta Ausztráliában a LIDDAS projektben a VDX rendszert a State Library of New South Wales koordinációjával, többek között a Sidneyi University of Technology. A könyvtárak regionális tájékoztatásra a VDX rendszer viszonylag egyszerű kiépítését alkalmazták. A továbbiakban a National Library of Ausztráliával dinamikus, osztott directory szolgáltatás bevezetését tervezik (<http://www.lib.murdoch.edu.au/services/docdel>).

AGORA – Hybrid Library Project, Distributed mixed media information management

Osztott, több médiumra terjedő forrásmegosztási szolgáltatás végfelhasználók számára, amely portál (FDI ZPORTAL) funkciót is tartalmaz távoli információforrások elérésére a BL és egyéb intézmények részvételével, a VDX rendszer technológiai háttérével. A MODELS⁹ (Moving to Distributed Environments for Library Services) koncepció alapul a fejlesztés irányítója: UKOLN (UK Office for Library and Information Networking) több résztvevővel, pl. FDI, University of East Anglia, CERLIM (<http://hosted.ukoln.ac.uk/agora/documents/documents.html>).

3. ábra RACER szolgáltatási integráció

RIDING – Co-operation System

A RIDING konzorcium a Yorkshire és a Humber-side régió egyetemi könyvtárai integrált szolgáltatása, amely a British Library Document Supply szolgáltatással is együttműködik (<http://riding.hostedbyfdi.net/riding/index.html>).

KINETICA – National Bibliographic Database-re alapozott Documentum Delivery Supply

A bibliográfiai adatbázis háttérét az ABN rendszerből az AMICUS rendszerbe töltött 17 millió tétel alkotja. A könyvtárközi kölcsönzéshez az OLIB VDX rendszerét implementálták. Az OLIB VDX webinterfész biztosítja a keresést az AMICUS adatbázis bibliográfiai tételeihez és lelőhelyeihez. A szolgáltatás működéséről az Interlibrary Loan and Document Delivery Benchmarking Study jelentést közöl, amelynek referátuma a TMT 2003. 5. számában jelent meg (<http://www.nla.gov.au/kinetica/kineticadoc.html#kdd>).

ACCESS Pennsylvania

Az első hatalmas virtuális közös katalógus, amely minden könyvtár típus állományát lefedi (<http://205.247.101.10>).

3. Tudásbázisok építése közös központi katalogizálással: OLIB Enquiry menedzsmentmodul

A csökkenő létszámmal dolgozó könyvtárak a szaporodó és bonyolultabb feladatok szorításában, az új szerepkörök, új készségek és újfajta ismeretek elsajátításának jogos igénye mellett gyakran szembekerülnek azzal a helyzettel, hogy nincs idő az új szerepek elmélyítésére, az új készségek elsajátítására és karbantartására a folyamatosan változó technológia következtében. (Mindez igaz máshol is, ahol a feladatok növekedése és a csökkenő létszám jellemző.)

Számos értekezés született már arról, hogy a jó szervezéshez hatékonyságnövelő eszközökre van szükség. Könyvtárnyi szakirodalom szól arról is, hogy a tudásmenedzsment vagy tudásszervezés a leggazdaságosabb eszköz, amellyel hatékonyak lehetünk. Mit is jelent ez egyszerűen? A tudás megőrkítése és átadása a tudásszervezés kulcskérdése, elsősorban menedzsment-, illetve hatékonyságnövelő eszköz. A rögzítés és a szervezés azonban nagyon igényli az információtechnológia és információmenedzsment háttérét. A tudásszer-

vezés sokféle módon megközelíthető. A már dokumentált tudás kezelésével – főleg e szakmában – nincs gond, a dokumentált tudást újra felhasználjuk, éppen a könyvtárosok segítségével. (Ugye mennyire hasonlít a közös katalogizálás alapelvehez?)

De mi a helyzet a szellemi potenciál (tacit tudás) átadásával? A tudás átadása, kinyerése a fejekből nem egyszerű feladat. Leginkább kézenfekvő, ha azt a tudást próbáljuk megragadni, amely a feladatok megoldásában rejlik, a szervezeti kultúrában, a legjobb munkatársak tevékenységében, mint átvehető gyakorlat, vagy megoldási példa (a „Best practise” elve).

Az OLIB 7.1 verzió nagy újdonsága volt az *Enquiry management*, illetve *Olvasói kérések elektronikus szervezése* modul (a továbbiakban EM), amely a fejlesztő szerint közös tudásbázisok építésére is szolgál, amellet, hogy megoldja az Olvasói kérések elektronikus kezelését. A tájékoztató munkában eszközt ad arra, hogy elkerüljük – főleg az egy körben szolgáltató és együttműködő könyvtárak esetében – az azonos olvasói kérések többszörös, ismételt megoldását. Az olvasói kérés rögzítésével, és a megválaszolás folyamatának tárolásával létrehozható az olvasói kérések és az adott válaszok előhívható katalógusa. A rögzített kérésekre nyert eredmények mind a centralizált, mind a de-

centralizált és virtuális közös katalógusban megoszthatók.

Miért nevezhetjük tudásbáziseszköznek?

A tájékoztató kérdések megválaszolásában benne van mindaz a tudás, amely az adott könyvtár által elérhető forrásokban és munkatársai felkészültségében rejlik. Idővel adott tematikában létrejön egy olyan gyűjtemény, amely rögzíti és tárolja ezt a tudást, és amely a későbbiek során bármikor kiégészíthető, módosítható. A rögzített eredmény a szokásos módszerekkel, címek, tárgyszavak, és a munkában részt vevő munkatársak neve, vagy a teljes szövegű információk kulcsszavai alapján visszakereshető.

Tudásmegosztás együttműködő intézményeken belül és kívül

A tagkönyvtárak együttműködésben is megoldhatják a feladatot, mert minden jogosult munkatárs láthatja az eredményt. A tagkönyvtárak saját gyűjteményi specialitásuknak vagy felkészültségüknek megfelelően kapcsolódhatnak be a feladat megoldásába. Közös kutatásokat végezhetnek a részeredmények és fázisok rögzítésével az EM modulban (4. ábra), megfelelő feladatmegosztással, kijelölt időbeli átfutással, mert a modulban egy beépített workflow lehetővé teszi, hogy:

The screenshot shows the 'WorldView - [Modifying Record (Irgénylés adminisztr.)]' window. The main area is divided into two panes: 'Olvasói kérés adatok' (Request data) and 'Válasz adatok' (Response data). The 'Iratmenedzsmnt' record is displayed with the following fields:

Olvasói kérés adatok		Válasz adatok	
Érkezés dátuma	2002-04-26 14:35	Rögzítő	Kóta, Katalin
Iktatás dátuma	2002-04-30 14:35	Felelős	Barkóczy, Zsolt
Azonosító	2	Referenciaszám	BP 1123/02 - AGG
Irat típus	Ajánlatkérés		
Tárgy	A budapesti agglomeráció Déli térségének fejlesztési koncepciója		
Leírás	A budapesti agglomeráció általános rendezési terve. I. településcsoport. Programmal egyeztetett fejlesztést várnak. A csatolt dokumentumban előterveket küldtek. Egyeztetni kell a KVM-mel a várható úthálózati fejlesztések tárgyában. Az ajánlatban nem kell kitérni		
Irat/ügy	Leírás A budapesti agglomeráció Déli térségének fejlesztési koncepciója. Egyeztetett tervzet.		
Targyszavak	Leírás agglomeráció		

At the bottom of the window, there are search filters: 'Enquiries By...', 'Enquiries by...', 'Státusz (3)', 'Enquiry Typ...', and 'Modifying Re...'. The taskbar at the bottom shows the Start button, Control Panel, and several open applications including WorldView, D:\bemutatok, Microsoft PowerPoint, and Microsoft Word.

4. ábra Feladatkövetésre szolgáló adatok az EM modulban

- az intézményvezető kiadja a feladatot a kutatás vezetőjének;
- megjelölje a részt vevő munkatársakat;
- időbeli átfutást adjon a végrehajtásra;
- rögzítsék a feladat kiadásának és elvégzésének stációit dátummal és megjegyzésekkel;
- névvel ellátott annotációkat fűzzenek az egyes forrásokhoz vagy a feladat megoldásához;
- a kutatás eredményét bármikor előkeressék és folytassák, módosítsák.

Fentiek miatt kisebb levéltár vagy iktatórendszer céljaira is alkalmassá tehető a modul. De elkészíthetjük a Gyakori kérdések katalógusát is az olvasói kérdésekre adott rövid szöveges válaszok rögzítésével, amelyet World View és Web OPAC felületről olvashatunk. A modul online tantárgyi bibliográfiák, tananyagjegyzékek készítésére és közzétételére kiválóan alkalmas a tananyag használatára vonatkozó széljegyzetek rögzítési lehetőségével.

Az EM vezetési, elemzési eszköz

A modul nem elhanyagolható funkciója a vezető támogatása az elemzésben, szervezésben és ellenőrzésben pl. az alábbi témákban:

- Időbeli átfutás – rögzíti a feladat kiadásának, befejezésének, és a közbülső stációknak az idejét.
- Adott téma gyakorisága.
- A könyvtáros aktivitása a feladatok megoldásában.
- Információs források használatának gyakorisága.
- A feladat megoldása alatt tapasztalható problémák – ugyanis teljesítés közben a könyvtáros széljegyzeteket rögzíthet időrendben az egyes feladatcsoportok megoldásáról.
- A feladat befolyásolása, korrekciója – teljesítése bármely pillanatban nyomon követhető.
- Olvasói aktivitás adott témacsoportok vonatkozásában, amely a további tervezés fontos eszköze lehet.
- Beszerzési gyakorlat kontrollja (kielégítő-e adott kérdéshez az állomány összetétele?)

Az elemzéshez nem kell terhelnünk munkatársainkat, kérve az adatok összeállítását, hiszen a rögzített és visszakereshető eredmények rendelkezésünkre állnak a rendszerben a személyek teljesítményére és a feladatvégzés időbeli részleteire is.

A közös katalógizálás és a könyvtárközi kölcsönzés jövőjéről szóló előrejelzéseket olvasva látható, hogy a könyvtári portálok várható elterjedése jelentős változást hoz a szolgáltatás teljességében és módjában. A keresés a portálkörnyezetben nem-

csak a könyvtár katalógusában, hanem weboldalakról is folyik, és a felhasználó egy nyitott URL-en keresztül jut el a katalógusban nem szereplő, a weben listaelemként megjelenő folyóiratcikk teljes szövegéhez. Most még nem jósolható meg, hogy mennyiben befolyásolja majd a közös katalógusokkal kapcsolatos programokat a portálszolgáltatás szélesebb elterjedése (amely funkcióra az FDI az OpenURL vagy OL2, továbbá a ZPORTAL és CPORTAL termékét ajánlja). Mindenesetre miközben tervezzük a könyvtár jövőjét, jó, ha nem csak a létező könyvtári funkciók szemszögéből halasztjuk el, vagy választjuk ki a technológiai fejlesztés elemeit.

Jegyzetek

- ¹ Follett Report: 1993. Joint Funding Council's Libraries Review Group: report. <http://www.ukoln.ac.uk/services/papers/follett/report/ch3.html>
- ² Anderson Report 1996. Report of the Group on a National Regional Strategy for Library Provision for Researches. <http://www.ukoln.ac.uk/services/e-lib/papers/other/anderson>
A jelentések és egyéb követő tanulmányok talaján valósult meg az 1997-ben indított eLIB program, majd 1998-ban az AGORA (és sok más egyéb) projekt, amelyet az ún. Virtual union catalogue első, jelentős konzorciumának tartanak.
- ³ Co-ordinating the distributed national collection of research resources. Report to the Research Support Libraries Group, 2001. június (British Library). <http://vincent.bl.uk/cgi-bin/dialogserver>
Előzménye: Coordinating the Distributed National Collection. Nick Moore–Margaret Wallis. – British Library, 2000.
A tanulmány a fejlesztés 9. periódusát foglalja össze 2001 októberétől 2002 októberéig. A projekt magában foglal néhány forrásmegosztásra létrejött virtuális közös katalógus projekt modellt, pl. az AGORA-t. A fejlesztés technológiai partnere az FDI, amely a VDX és a ZPORTAL termékével vett részt a fejlesztésben.
- ⁴ Bakonyi Géza: A Magyar Országos Közös Katalógus projekt első tapasztalatai. = TMT, 50. köt. 5. sz. 2003. p. 191–197. <http://tmt.omikk.bme.hu>
- ⁵ Archibald, Dan et al.: How the West was one: using VDX to redevelop cooperative document delivery services in Western Australia (Wagul). = 8th Interlending and Document Supply international conference. Canberra, 2003. október 28–31. <http://www.nla.gov.au/ilds/abstracts/ArchibaldD.pdf>
A könyvtárak regionális tájékoztatásra a VDX rendszer viszonylag egyszerű kiépítését alkalmazták. Lásd erről még: Pearce, Judith (Irodalom)
- ⁶ PRIDE. People and Resource Identification for Distributed Environments (2000). <http://im.viscount.org.uk/pride>, <http://www.viscount.org.uk/pride/reppres.html>,

- <http://www.fdgroupp.co.uk/fdi/rd/pride.html>. A kutatásban az IQSOFT (az IQSYS elődje) is részt vett.
- ⁷ FDI-oldalak (l. még egyéb termékeit is: CPORTAL, OL2 stb.)
<http://www.fdusa.com/fdusa.html>
<http://www.fretwell-downing.com.au/>
<http://www.fdgroupp.co.uk/fdi/welcome/index.html>
<http://www.fdgroupp.co.uk/fdi/rd/pride.html>
 FD News update. <http://www.fdusa.com/news/>
- ⁸ Vajda Erik: A műszaki szakterületen tervezett osztott katalogizálás jelenlegi helyzete, a fejlődés irányai és a megvalósítás feltételrendszere. = TMT, 41. köt. 3–4. sz. 1994. p. 99–107.
- ⁹ Brack, E. V.–Palmer, David–Robinson, Bridget: Collection Level Description – the RIDING and AGORA Experience. = D-LIB Magazine, <http://www.dlib.org/dlib/september00/brack/09brack.html#ref2>

Irodalom

- AGORA project public documents. <http://hosted.ukolinc.uk/agora/documents/documents.html>
- BERUBE, Linda: Co-EAST Plus [Library Co-operation & Connectivity in the East of England]. Final report to BLL. <http://www.bl.uk/concord/about.html>
- CHAN, Shane: OCUL VDX project [RACER]: VDX configuration and procedures update and project timelines update 20th., 2004. február. <http://www.library.utoronto.ca/scholarsportal/vdx/support/project-info/updates/feb20-2004.pdf>
- Co-East Plus Technical specification. Public version. V1.1. – Sheffield: FDI, 1999. <http://www.bl.uk/concord/about.html>
- CPP [A kelet-angliai régió fejlesztése forrástájékoztató és forrásmegosztás területén]. Alapította a British Library Co-operation and Partnership Programme (BL CPP) és a Research Support Libraries Programme (RSLP). <http://www.bl.uk/concord/about.html> és <http://www.rslp.ac.uk/>
- Developing a new resource sharing infrastructure in Australia. Andrew Wells–Howard Amos = Document Delivery Beyond, 2000. szeptember 15–16. London, British Library. Konferencia-előadás. <http://www.nla.gov.au/nla/staff/awells3.html> [A CILLA-tól a LIDDA projektig.]

- GARROD, Penny: Framework for the future: Access to digital skills and services. <http://www.ariadne.ac.uk/issue36/public-libraries/#author1>
- GREENSTEIN, Daniel: The Arts and Humanities Data Service three years' on. = D-LIB Magazine, <http://www.dlib.org/dlib/december98/greenstein/12greenstein.html#txt16>. A szolgáltatás: <http://ahds.ac.uk>, amelyhez VDX rendszert is használnak.
- MURRAY, Robin (FDI): ISO ILL implementations in the UK VDX and the British Library ISO ILL/ART Gateway [prezentáció]. Tutorial on the ISO Interlibrary Loan Protocol, Stockholm, 1999. agasztus 2–3. <http://www.nlc-bnc.ca/iso/ill/document/tutor/uk>
- OCUL VDX Newsletter. (Ontario Council of University Libraries). <http://www.lib.uwaterloo.ca/ocul/ill/vdx/november01.html>
- PALMER, David–ROBINSON, Bridget: Agora: the hybrid library from a users perspective. <http://www.ariadne.ac.uk/issue26/case-studies/intro.htm>
- PEARCE, Judit: Directories of libraries and related organizations. = D-LIB Magazine, 2000. szeptember. <http://www.dlib.org/dlib/september00/pearce/09pearce.html> [Az OLIB VDX és az Australian National Bibliographic Database (AMICUS) együttműködése a forrásmegosztásban.]
- PINFIELD, Stephen: Managing electronic library services: current issues in UK higher education institution. <http://www.ariadne.ac.uk/issue29/pinfield>
- RACER: Rapid access to collections by electronic requesting. OCUL VDX Project. VDX Configuration and procedures update and project timelines update. OCUL VDX project. /Shane Chan et al. 2004. február 20. <http://www.library.utoronto.ca/scholarsportal/vdx/vdxImplementationNewsletter>, 2002. (University of California Libraries) <http://libraries.universityofcalifornia.edu/rsc/vdx2.html>
- Z-Portal wins award for best contribution to business information (AEBIG: The Aslib Economic and Business Information Group). <http://www.fdusa.com/news>

Béerkezett: 2004. III. 22-én.

A Szakkönyvtárak Szövetsége (USA) újrafogalmazott küldetése, céljai és tervei

A Szakkönyvtárak Szövetségének (*Special Libraries Association = SLA*) igazgatósága új terveket és célokat fogadott el a vezetők és a tagság javaslatai alapján. Az újrafogalmazott küldetésnyilatkozat szerint a Szakkönyvtárak Szövetsége az innovatív információs szakemberek és partnereik világ-szervezete. Célja, hogy oktatással-képzéssel, érdekképviseléssel és hálózati kezdeményezésekkel

támogassa és erősítse tagságát. A megvalósítás öt kiemelt területe: vezetés, szolgáltatások, innováció és folyamatos tanulás, eredmények és mérésük, együttműködés.

Advanced Technology Libraries, 33. köt. 1. sz. 2004. p. 1., 10–11./

(Z. D.)